

Sklepi predsedstva zveze komunistov Jugoslavije o perečih vprašanjih družbeno-ekonomskih odnosov

Predsedstvo ZKJ je na 5. seji 14. oktobra 1969 obravnavalo v okviru širše dejavnosti za izvajanje stališč IX. kongresa in uresničevanja reforme aktualna vprašanja razvoja družbenoekonomskih odnosov, še posebej tista, ki se nanašajo na likvidnost v gospodarstvu, na položaj gospodarstva v delitvi družbenega proizvoda in na ukinitvev ostankov tako imenovanega državnega kapitala.

V nadaljevanju objavljamo kratek izvleček iz sklepa:

I.

Na seji so ugotovili, da so bili med dosedanjim izvajanjem reforme doseženi pozitivni rezultati.

Predsedstvo ZKJ meni, da je nujno vnovič opozoriti na zastoje in omahovanja pri izvajanju reforme.

Predsedstvo meni, da je nujno vsestransko in stalno analizirati uresničevanje gospodarske in družbene reforme ter na tej podlagi hitreje sprejemati ustrezne ukrepe in obveščati javnost.

To bo omogočilo, da bo vsak član ZK, ne glede na to, kje deluje, vsak družbeni organ in vsak odgovorni funkcionar v delovnih in družbenih organizacijah imel svojo odgovornost, da je ne bo zvrčal na druge in da ne bo prikrival pomanjkljivosti svojega dela. Reforma je težaven boj in bo še naprej zahtevala vsestranski napor in odgovornost vseh.

II.

Predsedstvo ZKJ ugotavlja, da se je letos zaostрил problem likvidnosti v gospodarstvu in da zajema vedno več gospodarskih organizacij, vključno tudi tiste, ki rentabilno poslujejo.

Problemov nelikvidnosti ni mogoče reševati z emisijo denarja, saj se s temi problemi samo odlagajo, prihodnje težave pa povečujejo.

Predsedstvo nalaga komunistom, zlasti še tistim na odgovornih položajih v predstavnih in izvršnih organih, da se zavzamejo za rešitve v naslednjih smereh:

a) dodelava ekonomskih odnosov in sprejem ukrepov, ki bodo zagotovili, da vsaka delovna organizacija in tudi vsi drugi subjekti gospodarjenja poslujejo v okvirih svojih materialnih možnosti;

(Dalje na 2. strani)

Pomembna delovna zmaga

V svojem govoru na proslavi 20-letnice tovarne elementov za elektroniko v Szentjerneju je generalni direktor ZP ISKRA, Vladimir Logar seznanil udeležence, da so delovne organizacije ZP sredi oktobra dosegle proizvodnjo prek 100 milijard starih dinarjev tako, da bo z nadaljnjimi proizvodnimi napori letošnji plan do konca leta verjetno celo presežen. Ti rezultati naših organizacij pomenijo lepo delovno zmago.

Predsednik občinske skupščine Novo mesto, Franc Kuhar je s simboličnim prerezom vrvice odprl rekonstruirani obrat za proizvodnjo uporov in potencimetrov v Szentjerneju

Proslava 20 letnice tovarne elementov za elektroniko

Iz skromnih začetkov do proizvajalcev na svetovni ravni

● **Otvoritev rekonstruiranega obrata »Upori« v Szentjerneju višek prizadevanj celotnega kolektiva ● Številna udeležba povabljenih gostov ● Nagrajenih 14 sodelavcev za dvajsetletno in okrog 300 sodelavcev za nad desetletno delo v tovarni ●**

Szentjerneju, 18. oktobra 1969

Szentjerneju na Dolenjskem, slavnostno okrašen in prijazen obsijan s toplim jesenskim soncem, je bil danes središče proslave dvajsetletnice naše tovarne elementov za elektroniko, katere osrednji dogodek je bila otvoritev rekonstruiranega tukajšnjega obrata za proizvodnjo uporov in potencimetrov. Že od zgodnjih jutranjih ur se je po Szentjerneju razlegala udarna pesem, pred vdom v obrat pa je skupina šestih mladink in mladincev v narodnih nošah nestrpno pričakovala napovedane goste in člane delovnega kolektiva vseh enot tovarne elementov, ki so se pripeljali v Szentjerneju z avtobusi, kombiji in s številnimi zasebnimi vozili.

Na vrodu v obrat, preprosto, vendar pa zelo okusno urejenem, so mladinke in mladinci vsakomur na prsi pripeli nageljčke in jih povabili v dvorano novozgrajenega objekta, kjer so uredili razstavo izdelkov tovarne elementov in uspelih fotografij iz posameznih obratov tovarne, hkrati pa so gostom postregli z aperitivom in prigrizkom. Že tu je stekla živahna debata, saj so se po dolgih letih tu srečavali nekdanji sodelavci, soustvarjalci današnje tovarne elementov, ki zdaj morda delajo v drugih Iskrinih tovarnah, ali pa

tudi izven njih, a so vseeno radi prišli k proslavi pomembnega jubileja te naše tovarne. Medtem ko so prihajali povabljeni gosti in člani kolektiva tovarne elementov in drugih naših tovarn, so se v sejni sobi v upravni zgradbi obrata sešli novinarji nekaterih naših listov na tiskovno konferenco. Konferenco je vodil direktor tovarne, ing. Vladimir Klavs, ki je v svojih izvajanjih na kratko orisal rast tovarne elementov, nato pa skupno z vodjo obrata »Upori« Ludvikom Simoničem, svetnikom Rudijem Deržičem, predsednikom DS tovarne Francem

Kovačcem in predsednikom sindikalne organizacije tovarne Lojzetom Ladiho odgovarjal na vprašanja novinarjev. Reporterji RTV so že prejšnji dan obiskali obrat v Szentjerneju in posneli desetminutno reportažo, ki je bila na televizijskem sporedu v soboto zvečer.

Ob desetih so se v dvorani novega objekta, kjer bo odslej teklo delo razvijalcev, zbrali na slavnostno sejo člani delavskega sveta tovarne, predsedniki obratnih delavskih svetov, družbeno-političnih organizacij, jubilarji 20 in 10 letnega dela v tovarni

(Nadaljevanje na 2. strani)

Gostje na slavnostni seji delavskega sveta tovarne elementov

Sklepi predsedstva zveze komunistov Jugoslavije o perečih vprašanjih družbeno-ekonomskih odnosov

(Nadaljevanje s 1. strani)

b) dopolnitev ukrepov ekonomske politike in instrumentov gospodarskega sistema, ki bodo preprečili, da bi bremena zaostalega gospodarstva in slabih delovnih organizacij mehanično prenašali na tisti del gospodarstva, ki omogoča gospodarski napredek;

c) ustvarjanje okoliščin, da vsaka delovna organizacija, njeni samoupravni organi in voditelji nosijo vso odgovornost za poslovanje, ki je zunaj materialnih možnosti;

d) uvajanje takega sistema obveščanja, ki bo omogočal delovnim organizacijam in samoupravnim skupnostim pravočasno popoln vpogled v reprodukcijo. V tej smeri je nujno potrebno uvesti obveščanje o kreditni sposobnosti podjetij in o njihovih obveznostih, služba družbenega knjigovodstva pa mora biti usposobljena za dajanje takšnih informacij;

e) ustvarjanje sistemskih in drugih okoliščin, ki bi lahko knjigovodstvene vrednosti vseh gospodarskih sredstev uskladile z njihovo tržno vrednostjo, gospodarskim organizacijam pa omogočile, da se znebijo nefunkcionalnih sredstev in drugih nerealnih vrednosti;

f) krepitev skladov skupnih rezerv, solidarnosti in vzajemne pomoči delovnih organizacij na vseh ravneh, njihovo razvijanje kot samoupravnih institucij delovnih organizacij in zboljšanje njihovega delovanja, da bi uspešneje premagovali težave in prilagajali poslovanje delovnih organizacij zahtevam tržišča;

g) ustvarjanje okoliščin, da se vse vrste porabe gibajo v skladu z rezultati gospodarjenja in realnimi materialnimi možnostmi posameznih samoupravnih in družbenopolitičnih skupnosti;

h) vsestransko obravnavanje in reševanje problemov delovnih organizacij z izgubami.

Potrebno je sprejeti programe in ukrepe za skupno družbeno akcijo delovnih organizacij, ki delajo z izgubami, bank in drugih zainteresiranih delovnih organizacij in organov družbenopolitičnih skupnosti, da bi rešili probleme podjetij z izgubami in sanirali tiste delovne organizacije, ki imajo perspektivo za razvoj, jih integrirali in opustili nerentabilno proizvodnjo. Pri tem je potrebno delavcem, ki ostanejo brez dela, omogočiti prekvalifikacijo in poskrbeti za novo zaposlitev. V modernizacijskem programu je potrebno predvideti potrebno vsoto za prekvalifikacijo in ponovno zaposlitev delavcev, ki ostanejo zaradi uvedbe nove tehnologije brez dela.

Za reševanje problemov v podjetjih z izgubami je nujno potrebno dopolniti in spremeniti predpise o pravih vedenja, kadar zaide delovna organizacija v izgubo, in to v tem smislu, da se poveča vpliv upnikov in skupnih rezervnih skladov na saniranje razmer v delovnih organizacijah z izgubami (da lahko sprožijo postopek za prisilno upravo in likvidacijo, za integracijo in podobno) in drugo.

i) Krepitev finančne discipline in odgovornosti vseh družbenih dejavnikov za izpolnjevanje obveznosti, saj je spoštovanje zakonitosti ena izmed bistvenih zahtev za delovanje celotnega samoupravnega sistema. V skladu s tem je potrebno še naprej razvijati in zboljševati delo službe družbenega knjigovodstva, ki mora pravočasno opozarjati vse zainteresirane samoupravne in družbene organe v primerih, ko delovna organizacija ne izpolnjuje svojih obveznosti, postane nelikvidna ipd.

Statuti in drugi splošni akti naj se še naprej razvijajo in dopolnjujejo tako, da bodo normirali vse tiste elemente in postopke, ki krepijo odgovornost za odločitve, razčlenjevali ekonomske odnose in vedenje delovnih organizacij v okoliščinah razvitejšega blagovne proizvodnje.

III.

Posebno poglavje sklepov se nanaša na položaj gospodarstva o delitvi družbenega proizvoda o ukinitvi tako imenovanega državnega kapitala.

Končno predsedstvo ZKJ zadoljuje vse pristojne komisije in izvršni biro, da v sodelovanju in skupnem delu z republičkimi centralnimi komiteji ter organi in organizacijami v federaciji in republikah, kakor tudi s pritegnitvijo znanstvenoraziskovalnih kadrov pripravijo obravnavo teh vprašanj v predsedstvu ZKJ.

P. G

Iz skromnih začetkov do proizvajalcev na svetovni ravni

(Nadaljevanje s 1. strani)

in gostje. Med gosti, ki jih je v uvodu pozdravil predsednik DS tovarne Franc Kovačec, so bili predsednik občinske skupščine Novo mesto, Franc Kuhar namestnik sekretarja za gospodarstvo

Direktor tovarne elementov za elektroniko, ing. Vladimir Klavs med govorom na slavnostni seji DS

IS SRS, ing. Ivo Klemenčič, generalni direktor ZP Iskra, Vladimir Logar, ter direktor firme Guest Electronics iz Londona, g. Peter Brown, ki ima s svojimi sodelavci največ zaslug za tako uspešno uveljavitev tovarne elementov na zahodnem, zlasti angleškem tržišču. Slavnostni seji DS tovarne elementov pa so nadalje prisostvovali tudi predstavniki družbeno-političnih organizacij ZP, predstavniki EI Niš, KBH Ljubljana in povabljeni novinarji. Po pozdravnih gostom je prevzel besedo direktor tovarne, ing. Vladimir Klavs, ki je v skopih besedah orisal dvajsetletno rast tovarne elementov. Za njim je o razvoju, naporih in perspektivah obrata »Upori« v Sentyernejem spregovoril njegov dolgoletni vodja, Ludvik Simonič. Najpomembnejše izvlečke iz izvajanja obeh govornikov prav tako objavlja mo v današnji številki.

Nato je govoril predsednik občinske skupščine Novo mesto, Franc Kuhar, ki je hkrati predal poborniku in nosilcu ideje za ustanavljanje obratov elektronske industrije v nerazvitih predelih Slovenije, Rudiju Jančarju plaketo Novega mesta in znova izrekel najiskrenejšo zahvalo za njegova prizadevanja pred leti, ko se je v Sentyernejem poridil obrat »Upori«. Prav takšno plaketo je predsednik skupščine nato predal tudi direktorju firme Guest Electronics, g. Petru Brownu, kot izraz hvaležnosti za njegova prizadevanja pri proudu Iskre na angleški trg.

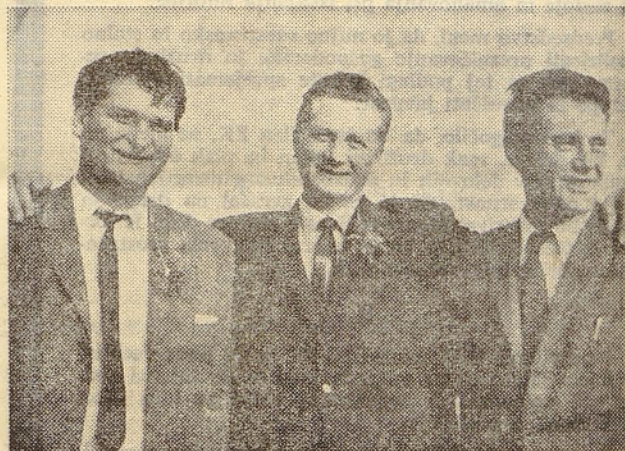
Sledili so še pozdravni govori generalnega direktorja ZP, Vladimira Logarja, g. Petra Browna, Rudija Jančarja, predstavnika EI Niš M. Rogiča in znanstvenega sodelavca Narodnega muzeja v Ljubljani, dr. Sribarja. K jubileju tovarne elementov in še zlasti k uspehi rekonstrukciji njenega obrata v Sentyernejem pa je čestital tudi direktor PSO, Metod Ro-

tar in obratu »Upori« poklonil umetniško sliko slikarja Franca Slane.

Ob koncu slavnostne seje DS tovarne, je predsednik DS naprosil predsednika občinske skupščine Novo mesto, da je simbolično prerezal vrvice in otvoril rekonstruirani obrat, nakar so si gostje ogledali proizvodnjo uporov in potenciometrov.

Za udeležence proslave, jubilate 10- in 20-letnega dela v tovarni in povabljenega goste je bilo nato pripravljeno kosilo v restavraciji na Otočcu, po katerem so jubilatim izročili nagrade za prizadevanja v deset- in dvajsetletnem delu v tovarni elementov.

Po uradnem delu so godci zvalili zlasti mlajše na ploščad pred restavracijo, kjer so se zavrteli v poskočnih zvokih. Razvilo se je prijetno, tovariško razpoloženje, dostojno takšnega lepega jubileja naše tovarne elementov za elektroniko.

Trije prekaljeni »dvajsetletniki«: Ludvik Simončič, vodja obrata »Upori«, Anton Lovko, vodja obrata »Žarnice« in Florijan Fajgelj, vodja obrata »Keramika«

Med sejo delavskega sveta tovarne elementov za elektroniko v Sentyernejem

Potrebna je večja informiranost

Prejšnji teden je bil organiziran seminar za uredništva glasil delovnih organizacij, kjer so predavali Roman Albrecht, Vinko Blatnik in Dušan Rebolj. Objavljamo nekaj misli o analizi informiranja v delovnih organizacijah.

KAJ JE POKAZALA RAZISKAVA CENTRA RS ZSS ZA RAZISKOVANJE JAVNEGA MNENJA IN TEŽNJE PO IZPOLNITVI INTERNE ZAKONODAJE O INFORMIRANJU V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Raziskava centra RS ZSS za raziskovanje javnega mnenja »Informiranje v statutih in praksi« je nastala na pobudo odbora RS ZSS za informiranje in tisk v delovnih organizacijah. Njeni izsledki naj bi skupaj z nekaterimi drugimi raziskavami in ugotovitvami kot empirična znanstvena podlaga služili za opredelitev vsebine in smeri dejavnosti odbora. Njene ugotovitve, ki bodo v kratkem objavljene v posebni publikaciji centra RS ZSS za raziskovanje javnega mnenja, so tudi koristile komisiji RS ZSS za samoupravljanje in sestavljalcem priloženega prvega zvezka (A) »Samoupravna zakonodaja v delovnih organizacijah«, ki jo je letos septembra izdala služba RS ZSS za informiranje v nakladi 8.500 izvodov.

KAJ JE UGOTOVILA RAZISKAVA »OBVEŠČANJE V STATUTIH IN PRAKSI PODJETIJ«?

Magister sociologije Bogdan Kavčič, ki je raziskavo »Obveščanje v statutih in praksi podjetij« vodil, pravi v povzetku že omenjene publikacije tole:

Na koncu lahko povzamemo rezultate analize z nekaj ugotovitvami:

1. Informiranje delavcev ni zadovoljivo urejeno niti v statutih niti v praksi.

2. Praksa hodi — glede na statute — svoja pota. Sredstva informiranja, organizacija informiranja itd. so v praksi drugačni, kot jih predvidevajo statuti. Težnje v praksi so, naj se informiranje uredi bolj funkcionalno, kot pa to predvidevajo statuti.

3. Informiranju v večini delovnih organizacij manjka sistematičnosti, kvalitetnih informacij pa se ne zagotavlja.

4. Službe za informiranje, ki v celoti organizirajo informiranje, so prava redkost in izjema.

5. Odgovornosti za neinformiranje oziroma za napačno informiranje ni. Sankcije niso predvidene niti v statutu niti se jih ne izvaja v praksi.

6. Sestanke se kot obliko informiranja uporablja zelo redko, čeprav uporabljajo v praksi to obliko informiranja povsod. Tak položaj te oblike informiranja v statutih je v precejšnjih izgubah na času, ki jih sestanki povzročajo.

7. Predlaganju in vprašanjem delavcev se ne posveča posebne pozornosti. Le redki so primeri, ko pobudo »od spodaj« spodbujajo. Zvečine je to le demokratična forma, »svoboščina« delavcev, ne pa mehanizem njihovega sodelovanja pri upravljanju v delovni organizaciji.

8. Informiranost po oceni

DOPIŠUJTE V ISKRO

anketirancev (predsednikov osnovnih sindikalnih organizacij, predsednikov delavskih svetov in vodij služb za informiranje) neposredno vpliva kot vzrok za konflikte najrazličnejših oblik od negodovanj do protestnih ustavitv del.

9. Samoupravni organi nimajo izgrajenih načinov komuniciranja z zaposlenimi. Tudi tam, kjer statut predvideva, da nastopajo člani organov samoupravljanja, tega v praksi praviloma ne uresničujejo.

Skratka: sedanje stanje informiranja ne zagotavlja in ne omogoča aktivne vloge zaposlenih pri upravljanju podjetij.

(Dalje na 7. strani)

Mladi strokovnjaki bodo zasedali

Enoletno obdobje po izvolitvi tovarniških konferenc ZMS in njihovih predsedstev, terja širši javni obračun preteklih prizadevanj. Tovarniške konference ZMS, katerih mandatna doba je po sprejetju novih pravil 2 leti, naj ob polovici svojega mandata skličejo razširjena zasedanja, kjer naj sodelujejo ne le člani konferenc, ampak čimveč mladih iz vrst neposrednih proizvajalcev in mladih strokovnjakov.

Mladi naj s temi zasedanji utrjujejo svoje mesto v samoupravni sistemu. Jasno morajo pokazati svojo ustvarjalno energijo in dokazati, da niso le prihodnost tovarni obratov, ampak da so tudi njihova sedanjost.

V tehnološki revoluciji, ki jo doživljamo, imata strokovnost in znanje zelo pomembno, če ne odločilno vlogo. Sodobna industrija, posebno elektronska, ne more uspevati brez dobrih strokovnjakov. Štipendiranju rednih in izrednih študentov fakultet odn. dijakov srednjih šol, je treba posvetiti največ pozornosti. Zahtevamo, da se vsaj za dijake in študente, ki so svoje predhodno šolanje končali s prav dobrim ali odličnim uspehom, odpravi 4-letna zaposlitev v tovarni, kot pogoj za plačevanje šolnine nadaljnega šolanja. Tako ne bomo iz leta v leto ugotavljali, da ni bilo moč podeliti vseh štipendij, ne bomo dušili iniciative mladih, ki so takoj po šolanju še najbolj vneti in sposobni za nadaljni študij, zaposliti pa so se morali iz tega ali onega, največkrat socialnega vzroka.

Dosegli pa bomo tudi najvažnejše: ŠTIRI LETA PREJ BOMO DOBILI PREPOTREBNEGA NOVEGA STROKOVNJAKA. Izredno šolanje naj ne bo le privilegij nekaterih delavcev, ki že več kot 4 leta zasedajo delovna mesta, kjer se zahteva višja izobrazba, kot jo imajo, ampak naj bo dostopno vsem. S takimi in podobnimi omejitvami so prikrajšani predvsem mladi. Skrajni čas bi že bil, da mla-

Predsedstvo sindikatov o odpravljanju nelikvidnosti

Po mnenju predsednika Toneta Kropuška, ki ga je izrekel na 16. seji predsedstva zveze sindikatov Slovenije v Mariboru, se bodo morali sindikati usmeriti predvsem na tri probleme. Ne bo se smelo dopuščati dodatnega obremenjevanja gospodarstva. Upreti se bo treba vsaki linearni obdavčitvi državljanov. To ni socialni pogled na vprašanje, to je tudi ekonomski vidik, saj bi sicer nove obdavčitve imele za nadaljnji razvoj škodljive gospodarske posledice. In končno, sindikat naj analizira celotno problematiko življenjskih stroškov in cen, ki so posledica trenutnih stisk.

di neha jo plačevati »davek na mladost«. Taki odnosi širijo nezadovoljstvo med kolektivom in večajo fluktuacijo strokovnjakov. To prav gotovo ni v interesu tovarni in podjetja, kot celote.

Ko so že vložena določena sredstva v izobrazbo strokovnjakov, je treba storiti prav vse, da nas potem ti ne bodo zapustili. Poleg ugodnega počutja na delovnem mestu, na to vplivajo tudi osebni dohodki. Temu vprašanju bo-

mo morali posvečati vse več pozornosti. Tudi pri nas se že pojavljajo podjetja in ustanove, ki »kupujejo možgane«. Vse bolj postaja jasno, da so strokovnjaki temelj, vsi zaposleni sidniki, dobra tehnologija pa nosilci take zgradbe, kot je sodobno podjetje.

Predsednik koordinacijske konference ZMS
ZP ISKRA:
inž. Franc Lavrič

Pomanjkanje štipendistov za strojnike in ekonomiste

Prav tako kot vsa leta doslej je referent za štipendije in izobraževanje ZP Iskra za letošnje študijsko leto razpisal na osnovi potreb naših tovarni in organizacij štipendije. To pot je razpisal skupno 170 novih štipendij, vendar pa doslej ni bilo več kot 120 prijavljenih štipendistov in bo treba razpis za manjkajoče število štipendistov ponoviti. Pri omenjenem delu razpisanih štipendij pa niso upoštewane potrebe tovarne avtoelektričnih izdelkov v Novi Gorici, tovarne elementov za elektroniko in Zavoda za avtomatizacijo, ki iz nerazumljivih vzrokov vprašanja štipendiranja urejujejo sami, ne prek skupnega referata za štipendije ZP.

V čem so vzroki, da se za razpisane letošnje štipendije ni priglasilo dovolj interesentov je težko govoriti, nedvomno pa je eden izmed tehničnih razlogov tudi v tem, da so štipendije v Iskri med najnižjimi in se od leta 1967 še niso nič povjšale, kljub podražitvi življenjskih stroškov v tem obdobju. Tako nizke štipendije prav gotovo niso stimulative in zato verjetno tudi tako majhno zanimanje s strani študentov, ki si rajši skušajo pridobiti višje štipendije drugje.

Treba bo izdelati analizo štipendij druge in jih dvigniti vsaj na povprečje drugih v naši republici, če bomo hoteli našim organizacijam zagotoviti zadostno število štipendistov, bodočih strokovnjakov.

Referat za štipendije ZP trenutno urejuje vprašanja okrog 500 štipendistov. Vsako leto jih absolvira izbrane šole okrog 100, nekako toliko pa vsako leto pride novih štipendistov. Vprašanja tolikšnega števila štipendistov urejata le dva uslužbenca referenta.

V zadnjem obdobju naše organizacije v večini primerov redneje nakazujejo ustrezna sredstva za štipendije, prav pa bi bilo, da bi rednejše v tem pogledu postale tudi preostale organizacije, saj neredno poravnavanje obveznosti s strani tovarni povzroča težave, ki jih najbolj občutijo prav štipendisti sami.

Že pri nekaj dosedanjih razpisov štipendij se je pokazalo, da najbolj primanjkuje interesentov za študij na strojni in ekonomski fakulteti, prav tako pa tudi za študij v elektro stroki, zlasti za panogo jaki tok. Prav letih štipendistov pa naše organizacije potrebujejo največ.

Proizvodnja ZP v septembru 1969

v 000 N. din

	Plan	Izpolnitev	%
ELEKTROMEHANIKA	24.476	25.671	104,9
ELEMENTI	12.346	12.559	101,7
AVTOMATIKA	6.191	6.894	111,3
SPREJEMNIKI	3.653	4.471	122,4
APARATI	7.477	6.284	84,0
AVTOIZDELKI	14.219	15.791	111,0
ELEKTROMOTORJI	2.777	2.875	103,5
NAPRAVE	2.475	1.960	79,2
ELEKTRONIKA	1.441	1.502	104,2
KONDENZATORJI	3.360	4.687	139,5
INSTRUMENTI	2.141	2.540	118,6
POLPREVODNIKI	2.880	2.618	90,9
USMERNIKI	919	722	78,6
RIZ	22.663	23.399	103,2
ORODJARNA	632	417	66,0
MIKRON	1.325	1.854	139,9
SKUPAJ TOVARNE	108.975	114.244	104,8
ZZA	4.000	6.080	152,0
PSO	1.520	1.542	101,4
BAZ	200	245	122,5
SKUPAJ PODJETJE	114.695	122.111	106,5

Dvajsetletni naponi kronani s pomembnimi rezultati in uveljavitvijo na inozemskih tržiščih

(Govor vodje obrata »Upori« Ludvika Simoniča)

Pred dobrimi dvajsetimi leti, marca 1948 je maršal Tito na pobudo tov. Kidriča podpisal odlok o ustanovitvi Inštituta za elektrozeve. Ta datum pomeni le uradni začetek panoge elektronike v Sloveniji, kajti samo delo na posameznih strokovnih temah se je začelo že prej, v okupirani Ljubljani in partizanskih delavnicah na osvobojenem ozemlju.

Vodja obrata »Upori«, Ludvik Simonič govori o nastanku, rasti in današnjem rekonstruiranem obratu

Pod vodstvom Rudija Jančarja so se v Inštitutu za elektrozeve zbrali in postavili prve temelje elektroniki pionirji te tehnike, takratni entuziasti za to novo, toliko obetajočo vejo tehnike.

Prva kompleksna naloga novega inštituta je bila, brezžična povezava osrednjega državnega gospodarskega vodstva z vsemi najvažnejšimi gospodarskimi področji in industrijskimi podjetji.

Da bi bilo mogoče uspešno reševati to osnovno nalogo je Inštitut začel vzporedno osvajati tehnologijo za proizvodnjo raznih elektronskih elementov in nujno potrebnih elektronskih merilnih instrumentov.

Tak je bil začetek pred dobrimi 20 leti in na te v začetku skromne podvige za

spomnimo danes ko se vsi skupaj veselimo nove delovne zmage naših ljudi, ko svečano odpiramo popolnoma prenovljen obrat uporov, tu v Sentjerneju.

Prvim maloštevilnim delavcem novega Inštituta so se kmalu pridružili novi. Dejavnost elektronike se je razširila po vsej Sloveniji, kajti delo v Inštitutu je vzpodbujalo nove in nove proizvodne dejavnosti. Rezultati teh začetkov so sedaj naslednje tovarne v ZP Iskra:

- »Avtomatika« v Pržanu z obratoma v Mokronogu in Višnji gori,
- tovarna radijskih sprejemnikov v Sežani,
- tovarna elektronskih naprav v Ljubljani,
- tovarna elektronskih instrumentov v Horjulu,
- tovarna kondenzatorjev v Semiču,
- delno tovarna polprevodnikov v Trbovljah,
- velik del Zavoda za avtomatizacijo v Ljubljani in končno naša tovarna elementov za elektroniko z naslednjimi obrati:

— »Upori in potenciometri« v Sentjerneju,

— »Keramični kondenzatorji« v Žužemberku in obrati »Magnetni«, »Feriti«, »Žarnice«, »Keramični« in »Orodjarna« v Ljubljani.

Vse to bogato nasledstvo bivšega Inštituta za elektrozeve je od leta 1961, združeno v Združenem podjetju Iskra.

Naša Tovarna elementov za elektroniko — največja iz nasledstva Inštituta je zaradi izredno požrtvovalnega in vztrajnega dela naših sodelavcev dosegla izredne proizvodne rezultate. Milijarde elektronskih elementov je v službi slehernega Jugoslavana. Ni radijskega ali televizijskega sprejemnika, gramofona in avtomobila ali kate-

regakoli drugega aparata, v katerem ne bi bil vgrajen vsaj en upor, kondenzator, magnet, ferit ali žarnica, narejeni v enem izmed naših obratov. Delno že prej, posebno pa po uvedbi gospodarske reforme pa si naši elementi vse bolj in bolj utirajo pot tudi v širni svet.

V tem razvoju tovarne tudi ni šlo vse gladko in brez težav. Nastopile so krize in še nastopajo, vendar kolektiv tovarne je s trezno presojo vedno znal najti pravo pot iz začasnih težav. Razvoj tovarne od leta 1962, ko se je organizacijsko formirala naša tovarna kot tovarna elementov za elektroniko prikazujejo naslednji podatki o gibanju fizičnega obsega proizvodnje po planskih cenah (v milijonih S dinarjev):

Leto 1962	1.320
Leto 1963	2.727
Leto 1964	5.976
Leto 1965	6.210
Leto 1966	7.032
Leto 1967	6.536
Leto 1968	9.847
Leto 1969	14.725

Število zaposlenih je raslo takole:

1962	767,	1963	974,	1964	1.606,
1965	1.666,	1966	1.577,	1967	1.569,
1968	1.549,	1969	1.762,		

Izvoz v \$ je naraščal takole:

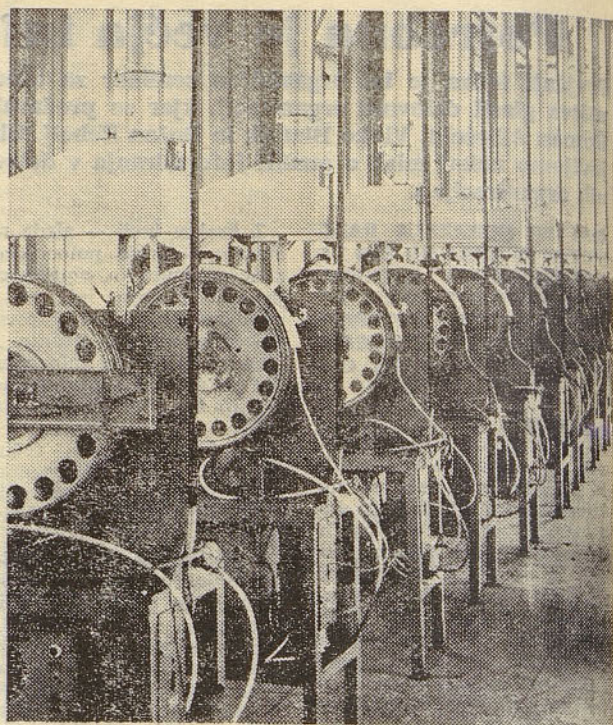
1962	41.786,	1963	107.462,
1964	61.442,	1965	172.108,
1966	391.090,	1967	266.385,
1968	598.886 in v prvem polletju letošnjega leta	617.920.	

Osnovna sredstva po sedanjih vrednostih: v milijonih S dinarjev:

1962	315,	1963	366,	1964	533,
1965	713,	1966	985,	1967	1118,
1968	2452,	1969	2522.		

Povprečni netto OD na zaposlenega:

1962	28.944,	1963	32.145,	1964	45.933,
1965	46.800,	1966	64.500,	1967	69.400,
1968	79.300,	1969	92.000.		

Stroji za predlakiranje uporov v Sentjerneju

Po krizi v letu 1967 je tovarna v letu 1968 in 1969 dosegla velik napredek, ki se kaže predvsem v naslednjem: tovarna je odločno krenila po poti modernizacije in avtomatizacije proizvodnje. Ker je to možno izvesti smotno le pri velikih serijah, se je obseg le-teh bistveno povečal. Tako povečana proizvodnja pa ne more v celoti najti kupcev doma, zato mora nujno v izvoz. Če konkretno pogledamo v tem smislu obrat uporov, v katerem so te spremembe že sedaj najbolj očitne, bomo videli, da se proizvodnja povečuje za 5 krat v zadnjih 4 letih. Če računamo v naslednjem letu s proizvodnjo najmanj 300 milijonov uporov in, če porabi celotna Jugoslavija le 60 do 70 milijonov uporov pomeni, da je treba izvoziti 70 do 80 % celotne proizvodnje uporov.

Visok dvig produktivnosti, zabeležen v lanskem in letošnjem letu je omogočil prehod na 42-urni delovni teden v letošnjem letu in povišanje OD v povprečju za 15 % tako, da dosegamo letos povprečno 92.000 S dinarjev netto na zaposlenega.

Racionalno gospodarjenje v celi tovarni nam bo letos prvič omogočilo odplačilo vseh zapadlih anuitet. S tem bomo tudi opravičili zaupanje Kreditne banke in hranilnice Ljubljana, ki nam je s kreditom omogočila rekonstrukcijo tega obrata, ki se je s tem uspešno plasiral na inozemski trg in si s tem zagotovil uspešen nadaljnji razvoj.

Računamo, da bomo v naslednjih letih na podoben način kot smo modernizirali proizvodnjo uporov, modernizirali in usposobili tudi za mednarodni trg še vse ostale proizvodne obrate v okviru naše tovarne.

Naša prizadevanja so v tem, da bi dali našim kup-

cem, našim poslovnimi partnerjem kar najboljše izdelke pod najugodnejšimi pogoji. Smatramo, da bomo tej zahtevi zadovoljili doma v Jugoslaviji, predvsem v pogledu kvalitete, če bomo to dosegli tudi v izvozu.

Kot nas družijo z našimi največjimi poslovnimi partnerji v Jugoslaviji, tovarnam v ZP Iskra na teritoriju Slovenije in Hrvatske ter tovarnam v okviru EI na teritoriju Srbije in Bosne več kot 10-letno poslovno sodelovanje, pa si prizadevamo v največjem času vzpostaviti čim boljše poslovne vezi tudi z inozemskimi partnerji.

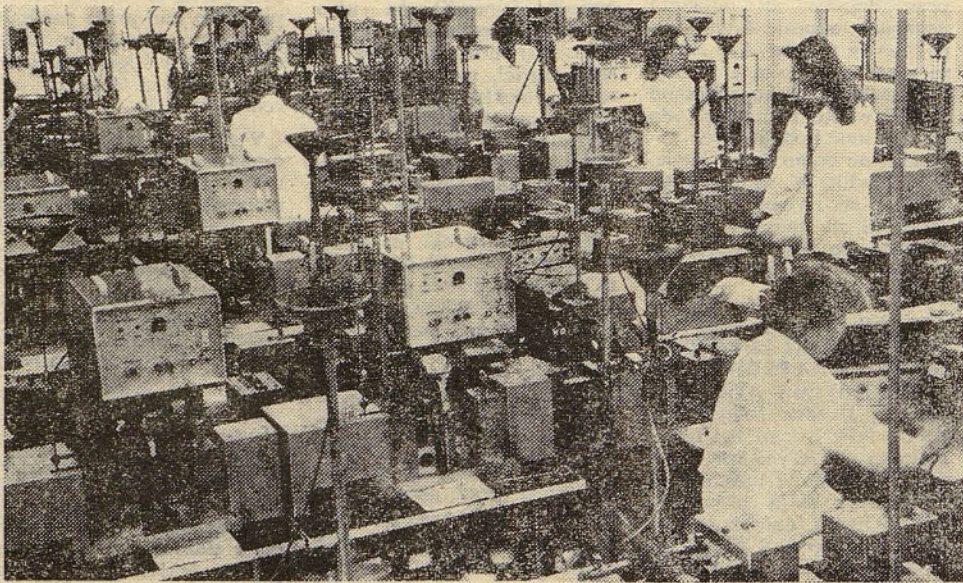
Moram reči, da smo tudi na tem področju prek izvozne službe PSO že dosegli lepe rezultate. Posebno vidni so leti v Angliji, v sodelovanju s firmo Guest Electronics, katero je formiral in jo tako uspešno vodi gospod Peter Brown.

Naša dejavnost v inozemstvu pa ne obsega samo prodajo izdelkov, pač pa tudi izvoz engineeringa in »know how«. V Indiji že več let dela tovarna keramičnih teles in uporov, za katere je engineering in glavno opremo dobavila naša tovarna. V študijski fazi so novi projekti za Indijo kot tudi za Turčijo in Čile. Posebno mesto zavzemajo razgovori z ugledno firmo Zanussi za izgradnjo skupne tovarne uporov v Italiji, z našim kompletnim engineeringom.

Poleg teh navedenih primerov je še vrsta projektov za sodelavo z različnimi firmami, ki naj v naslednjih letih prinesejo tovarni tudi v inozemstvu čim bolj trdne in perspektivne poslovne vezi in s tem tovarni čim sigurnejšo bodočnost.

Dva obrata naše tovarne, šentjernejski in žužemski sta na teritoriju Novega me-

(Dalje na 5. strani)

Pogled v obrat za proizvodnjo uporov v Sentjerneju

Rast obrata „Upori“ v Šentjerneju

(Iz govora direktorja tovarne »Elementi«, ing. Vladimira Klavsja)

Z razvojem mlade elektronske industrije v Sloveniji, se je pokazala potreba po proizvodnji elektronskih sestavnih delov, brez katerih si ni mogoče zamisliti razvoja elektronike. To veliko pionirsko delo je začel takratni Inštitut za elektrovezve, ki je zrasel na tradicijah partizanskih vezistov med NOB.

100.000 prostovoljnih delovnih ur, mnogi strokovni kadri pa ne malo noči pri reševanju strokovnih nalog. Kljub temu pa naše napredovanje ni bilo premočrtno — doživljali smo vzpone in padce, krize in uspehe, toda kolektiv je ob težavah s podvojenimi napori počkal ob podpori strokovnih služb v tovarni, najustreznejše rešitve.

V razvoju proizvodnje in ekonomike so bila za naš obrat značilna tri obdobja:

— uvajanje proizvodnje z zelo primitivno ročno tehnologijo in zastarelo izvedbo izdelka,

— uvajanje proizvodnje mehaniziranih in sodobnejših inženjerskih posameznih delovnih operacij,

— modernizacija in mehanizacija delovnega procesa s programsko vloženimi investicijskimi sredstvi.

Razvoj prvih dveh obdobij je bil izrazito ekstenziven, to je večanje proizvodnje z dodatno delovno silo, uvajanjem druge in tretje izmene ter manjšo racionalizacijo v tehnološkem postopku, kar je postopno doprineslo k zmanjševanju proizvodnih stroškov, toda kljub temu občutno prepočasni in premalo, da bi se lahko uspešno upeljali na zunanem tržišču. Naj navedem nekaj številk zadnjih let:

l. 1960	7.115.527	(92)
l. 1961	11.678.062	(81)
l. 1962	18.559.571	(61)
l. 1963	32.343.586	(51)
l. 1964	70.630.268	(38)
l. 1965	73.484.067	(35)
l. 1966	77.000.000	(32)
l. 1967	64.000.000	(32)
l. 1968	105.000.000	(18)
l. 1969	160.000.000	(12),

pri čemer številke v oklepaju kažejo na zmanjšanje stroškov na enoto proizvoda.

jih pomenijo čas izdelave 1. upora v sekundah.

Dinamika izvoza pa je naslednja:

l. 1965	15.000.000
l. 1966	25.000.000
l. 1967	21.000.000
l. 1968	47.000.000
l. 1969	100.000.000

uporov, kar predstavlja 65% od skupne proizvodnje.

Od skupne količine izvoznih delov v Anglijo firmi Guest Electronics 75%. Največji kupec na domačem tržišču pa je EI — Niš.

Zavedali smo se, da po stari ekstenzivni poti večanje proizvodnje ne bo kruha pri izvozu, pač pa, da moramo z minimalno povečanimi površinami in z istim številom delavcev doseči proizvodnjo vsaj 300 do 350 milijonov uporov letno, da bi dosegli ekonomsko izvozno ceno. Vsa jugoslovanska potrošnja uporov predstavlja od tega le slabih 25%.

S sodelovanjem strokovnih kadrov v tovarni, ZZA in v obratu, smo se temeljito lotili mehanizacije proizvodnje in korenitih tehnoloških sprememb. Z lastnimi sredstvi so bili izdelani prototipi strojev, ki omogočajo optimalno mehanizacijo. Med poizkusnim obratovanjem so bile na strojih opravljene posamezne slabosti in šele nato je bilo možno pristopiti k izdelavi investicijskega programa. Z odobrenimi investicijskimi sredstvi smo pomnožili preizkušene unikatne tako, da sedanja oprema omogoča proizvodnjo 300 milijonov uporov na leto. Izdelavni čas na enoto proizvoda pa bo z novo opremo pod 5 sekund. Lahko rečemo, da smo se v tem pogledu uvrstili med najproduktivnejše proizvajalce v svetu. Če nam bo uspelo z novim letom uvesti četrto izmeno, bomo lahko povečali kapacitete na 400 milijonov uporov letno. S tako rešitvijo je mož-

Skupina deklet in fantov v narodnih nošah je z nageljčki in zelenjem pričakala goste pred vhomom v obrat

no optimalno ekonomizirati tržišče. Če samo povečanje proizvodnje, zaposlitve nove delovne sile in uveljaviti 42-urni delovni teden ter povečati osebni dohodek.

Vso opremo smo konstruirali in izdelali v obratu oz. tovarni in orodjarni. Poleg tega smo izdelali tudi del opreme za kapaciteto 100 milijonov uporov za Indijsko tovarno Asian Electronics, ki jo je tovarna elementov zgradila pred petimi leti. Opremo smo izdelali v desetih mesecih pod izredno težkimi pogoji, saj nismo imeli za to potrebnih prostorov tako, da smo montažo večjih strojev izvršili v Kartuziji Pleterje.

Naj omenim še proizvodnjo potenciometrov kot pomemben in perspektiven izdelek v našem proizvodnem programu. Proizvodnja potenciometrov je bila še pred tremi leti zelo deficitarna, čeprav je bila prodaja usmerjena 90% na domače tržišče. Rešitve za sanacijo so se porodile prav v času, ko smo bili na tem, da to proizvodnjo ukinemo. Zavedajoč se, da bi ostalo na cesti 150 delavcev, smo pristopili k izdelavi sanacijskega programa, pri izvajanju katerega pa smo že po enem letu in pol povečali proizvodnjo od 1,5 na 5 milijonov potenciometrov. Letošnja proizvodnja pa bo 9 milijonov, od tega pa jih bo prodanih nad 8 milijonov na inozem-

(Dalje na 6. strani)

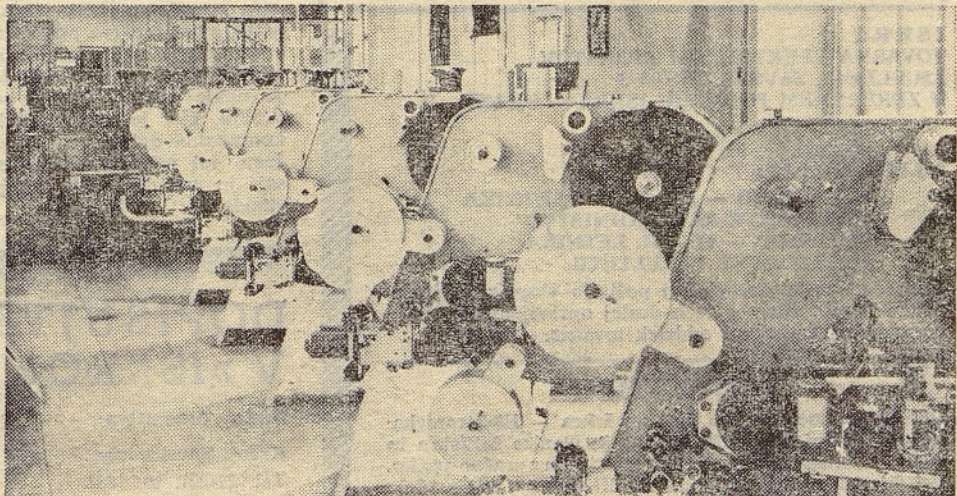
K dvasetletnici tovarne in k uspešni rekonstrukciji obrata »Upori« je iskreno čestital tudi direktor firme Guest Electronics, g. Peter Brown

Ze po nekaj letih razvojnega dela v laboratorijih Inštituta za elektrovezve, je bila sposobna za industrijsko proizvodnjo serija sestavnih delov, s čimer so bili podani pogoji za razvoj nove industrijske veje v Sloveniji.

Začetki proizvodnje v Šentjerneju so bili sicer zelo skromni, kajti začeli smo s pičlimi proizvajalnimi sredstvi in laboratorijsko opremo v zasilno adaptiranih hlevih. Značilno za naš razvoj je postopna rast z lastnimi sredstvi in lastnimi kadri, tako v tehnologiji, kot tudi projektiranju in izdelavi opreme za proizvodnjo. Samo v obdobju začetne izgradnje so člani kolektiva vložili nad

Ludviku Simoniču in vsem njegovim številnim sodelavcem v obratu ter ostalim našim sodelavcem v Upravi, Orodjarni in razvoju, ki so kakorkoli doprinesli, da lahko danes slavimo tako pomemben delovni uspeh. Posebna hvaležnost tem tovarišem bo izhajala od vseh, ki so in še bodo našli v rekonstruiranem obratu svojo zaposlitev in ekzistenco.

Končno dovolite dragi gostje, da se zahvalim tudi vam, da ste s svojo prisotnostjo podastili ta naš delovni praznik in jubilej in vas vabim, da se po otvoritvi seznanite s proizvodnjo, ki teče v tem prenovljenem obratu in da se po ogledu obrata na Otočcu seznanite še s tisto četrtino našega kolektiva, ki že več kot 10 let doprinese svoj delež k našim skupnim uspehom.

»Upori«: Sodobna strojna oprema omogoča velikoserijsko proizvodnjo uporov

Dvajsetletni napori . . .

(Nadaljevanje s 4. strani)
sta. Dovolite mi, da s tega mesta v imenu kolektiva tovarne izrečem iskreno zahvalo tov. Francu Kuharju, predsedniku Občinske skupščine Novo mesto, enako pa vsem njegovim sodelavcem, ki so nam s tolikšnim razumevanjem vedno pomagali, kadarkoli smo potrebovali njihovo pomoč. Zato smo rade volje po naših materialnih možnostih sodelovali v raznih akcijah, ki tako vsestransko in vidno spreminjajo podobo krajev, kjer živijo in delajo člani našega kolektiva. Prepričan sem, da bo naše sodelovanje z Občinsko skupščino Novo mesto še v naprej enako tovariško in uspešno in v tem smislu se naš kolektiv pridružuje bližnjemu občinskemu prazniku.

Dovolite mi nadalje, da se ob tej priložnosti zahvalim in izrazim priznanje tov.

Skupini »dvašestletnikom« se pridružili še tov. Silvo Hrast in brata Rudi in Jaka Jančar

Ne bomo pozabili požrtvovalnega člana

Četrtega oktobra se je na svojem rojstnem domu v Gradišču pri Litiji smrtno ponesrečil poveljnik tukajšnjega prostovoljnega gasilskega društva Martin Vrtačnik. Pogosto se je rad vračal v svoj domači kraj. Prosto soboto je izkoristil za obisk svoje rojstne vasi, kjer je pomagal pri delu, pri padcu z drevesa pa se je smrtno ponesrečil.

Vest o njegovi tragični smrti je težko prizadela prostovoljno gasilsko društvo v tovarni »Elektromehanika« - ISKRA. Bil je dober član in vedno pripravljen pomagati. Plementi cilji gasilske organizacije so ga takoj, ko se je preselil v Kranj, pritegnili v gasilske vrste. Od leta 1942 je bil član prostovoljnega gasilskega društva v sedanji tovarni »Iskra«, zadnjih deset let pa brez prekinitve njegov poveljnik. Vneto in požrtvovalno se je trudil za čimboljšo izvežbanost članov PGD. Nešteto krat je sodeloval pri manjših ali večjih požarih v našem podjetju, da je bila

škoda čim manjša. Gasilsko geslo »Na pomoč!« mu ni bila prazna beseda, ampak se mu je posvečal z vso voljo, z veseljem in z vsemi svojimi zmožnostmi.

Pokojni poveljnik je bil med prvimi v našem podjetju, ki je postal gasilski podčastnik. Prejel je odlikovanje za dolgoletno službovanje pri gasilstvu.

Ob letošnji stoletnici gasilske organizacije v Sloveniji ga je republiška gasilska zveza odlikovala za njegovo vestno in požrtvovalno delo. Pokazalo se je, da je tudi v širšem krogu postal znan kot mož, ki je rad pomagal vsakomur in povsod. Prizgodnja smrt ga je iztrgala iz naše srede in prekinila njegove načrte, saj bi še dolgo lahko in rad delal v korist naše skupnosti in za napredek gasilcev. Zgled pokojnega poveljnika Vrtačnika naj nam bo vodnik pri delu, kateremu se je tako ne-sebično žrtvoval!

Člani PGD
»Elektromehanika«
Kranj

Rast obrata »Upori« Sentjernej

(Nadaljevanje s 5. strani)

tako delavcev kot strokovnih kadrov. Naša neposredna naloga je, da čimprej v polni meri izkoristimo nove proizvodne kapacitete, da priučimo in vpeljemo kadre na ustrezna delovna mesta, da bomo znali upravljati in strokovno vzdrževati zahtevnejšo opremo in, da bomo znali odpraviti še nekatero pomanjkljivosti v novem tehnološkem postopku. Skratka, da bomo znali uskladiti našo raven znanja z novimi zahtevnejšimi pogoji dela.

Za hitrejši razvoj našega obrata pa je zainteresirana tudi širša skupnost tega področja, kajti Sentjernej postaja vedno večji podeželski center s hitro razvijajočo se stanovanjsko izgradnjo, trgovino in prometom. Sedemsto milijonska netto sredstva na leto v obliki osebnega dohodka predstavljajo lepo materialno osnovo za razvoj tega področja.

Poleg tega pa tovarna sodeluje z znatnimi sredstvi pri izgradnji komunalnega sistema na tem področju (samo v zadnjih dveh letih s ca. 40 milijoni). Čeprav je naša osnovna naloga vlagati ustvarjena sredstva predvsem v razširjeno reprodukcijo in modernizacijo proizvodnje, je neke nujno, da na področju, kjer je slabo razvita komunalna dejavnost sodelujemo vsi pri izgradnji le-te, saj je tudi to del našega standarda.

DOPISUJTE V »ISKRO«!

Naslov uredništva:

Kranj, Savska loka 4
Tel. 22-221, int. 333.

RAZPIS štipendij

ZDRUŽENO PODJETJE ISKRA KRANJ
INDUSTRIJA ZA ELEKTROMECHANIKO,
TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO,
AVTOMATIKO IN ELEMENTI

RAZPISUJE NASLEDNJE ŠTIPENDIJE

TOVARNA ELEKTROTEHNIČNIH IN FINOMEHANIČNIH IZDELKOV — KRANJ

- fakulteta za elektrotehniko — šibki tok
3 štipeidije — smer telekomunikacije
- fakulteta za elektrotehniko — jaki tok
5 štipeidij
- fakulteta za strojništvo
13 štipeidij — tehnološka smer
- fakulteta za naravoslovje in tehnologijo
1 štipeidija — kemija
- ekonomska fakulteta
5 štipeidij

PRODAJNO SERVISNA ORGANIZACIJA — LJUBLJANA

- fakulteta za elektrotehniko — jaki tok
1 štipeidija
- ekonomska fakulteta
4 štipeidije

TOVARNA KONDENZATORJEV — SEMIČ

- fakulteta za elektrotehniko — šibki tok
1 štipeidija
- fakulteta za elektrotehniko — jaki tok
1 štipeidija
- fakulteta za naravoslovje in tehnologijo
1 štipeidija — tehnična fizika
- ekonomska fakulteta
1 štipeidija
- tehniška srednja šola — elektro — šibki tok
1 štipeidija
- ekonomska srednja šola
1 štipeidija

TOVARNA ELEKTRIČNIH MERILNIH INSTRUMENTOV — OTOČE

- fakulteta za strojništvo
1 štipeidija
- ekonomska fakulteta
1 štipeidija

TOVARNA RADIJSKIH SPREJEMNIKOV — SEZANA

- tehnična srednja šola — kemija
1 štipeidija

TOVARNA USMERNISKI NAPRAV — NOVO MESTO

- fakulteta za strojništvo
1 štipeidija

TOVARNA ELEKTROMOTORJEV — ZELEZNIKI

- fakulteta za elektrotehniko — jaki tok
1 štipeidija
- ekonomska fakulteta — podjetniška smer — III. ali IV. letnik
2 štipeidiji (stanovanje zagotovljeno)

TOVARNA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO — LJUBLJANA

- fakulteta za strojništvo — za obrat Sentjernej
1 štipeidija
- fakulteta za strojništvo — za obrat Žužemberk
1 štipeidija
- fakulteta za naravoslovje in tehnologijo — za obrat Žužemberk
1 štipeidija — tehnična fizika
- ekonomska fakulteta — podjetniška smer
1 štipeidija (za finančno službo)

(Dalje na 7. strani)

ISKRA
TOVARNA ELEKTRIČNIH APARATOV
LJUBLJANA, SAVSKA CESTA 3
V ZDRUŽENEM PODJETJU ISKRA — KRANJ

razpisuje
naslednji
ŠTIPENDIJI:

ŠTIPENDIJO — III. ALI IV. LETNIKA
FAKULTETE ZA STROJNIŠTVO
ŠTIPENDIJO — II.—III. LETNIKA
EKONOMSKE FAKULTETE

Kandidati za štipeidijo naj pošljejo vloge z življenjepisom in potrdilom o vseh doslej opravljenih izpitih z ocenami na kadroviski oddelek tovarne.

OBVESTILO

Upravni odbor strelske družine Iskra — Elektromehanika — Kranj vabi mlade člane in članice SC Iskra in »Elektromehanika« k vajam in streljanju z zračno puško. Vsi, ki žele redno nastopati za SD »Iskra«, naj pridejo ob sredah od 17. do 18. v strelski dom, kjer bodo dobili podrobnejša navodila.

B. M.

(Nadaljevanje s 6. strani)

TOVARNA ELEKTRONSKIH NAPRAV — LJUBLJANA

- fakulteta za elektrotehniko — šibki tok (II. letnik) 1 štipendija
- tehniška šola za elektro — šibki tok 2 štipendiji

ZAVOD ZA AVTOMATIZACIJO — LJUBLJANA

- večje število štipendistov naslednjih smeri
- fakulteta za elektrotehniko — elektrotehnika in energetika
- fakulteta za naravoslovje in tehnologijo
- pravna fakulteta
- ekonomska fakulteta
- tehniška šola elektro — elektrotehnika in energetika
- tehniška šola strojna

Kandidati za štipendije naj pošljejo svoje vloge na naslov: ZDRUŽENO PODJETJE ISKRA, KRANJ, STROKOVNE SLUŽBE, REFERAT ZA ŠTIPENDIJE, LJUBLJANA, TRG PREKOMORSKIH BRIGAD 1, kjer dobite tudi vse informacije.

K vlogi naj kandidati priložijo končno spričevalo, oziroma potrdilo o vseh doslej opravljenih izpitih z ocenami, potrdilo o premoženjskem stanju in o višni osebnih dohodkov staršev.

V vlogi naj bo navedeno za katero tovarno želi kandidat biti štipendiriran.

Upoštevali bomo samo tiste vloge katerim bodo priloženi vsi potrebni dokumenti. Razpis velja do 31. oktobra 1969, kandidate pa bomo obvestili o sklepu komisije za štipendije do 20. 11. 1969.

Komisija bo pri izbiri štipendistov upoštevala kriterije, ki jih vsebuje Pravilnik o štipendiranju ZP ISKRA KRANJ.

Nabavna dejavnost v septembru

Po poročilu Nabavne organizacije za minuli mesec ni bilo nekih bistvenih zastojev pri dobavah panoge 114 — železne metalurgije. Vse slovenske železarne in tudi jeniški so v redu in brez zastojev dobavljale pogodbeno določen material za zadnji mesec III. trimesečja. Edino »Železarna Boris Kidrič« iz Črne Gore ni izpolnila pogodbenih obveznosti. Zaradi ponovnega remonta v hladni valjarni namreč ni dobavila hladno valjanih trakov, ki jih potrebuje novogoriška »AVTOELEKTRIKA«.

Panoga neželezne metalurgije — 115 poroča o naporih proizvajalcev aluminija in bakra, da bi zvišali cene tem polizdelkom. Tako je tovarna aluminija in glinice »B. Kidrič« iz Kidričevega izdelala predlog za Zvezni urad za cene po katerem naj bi se cene silumina povečale od dosežanih 709,5 din na 721,50 din za en kg.

Tudi za čisti aluminij je položaj negotov. Sedanja povečana cena je 650. din za kilogram, vendar tudi s tem

proizvajalci tega elementa niso zadovoljni. Zahtevajo namreč, da bi se proizvajalci in predelovalci aluminija sestali vsako trimesečje in določili ceno za prihodnje trimesečje. Za aluminij bo torej v prihodnjem letu položaj zelo težaven.

Tudi pri bakru se cena ni ustabilila. Predelovalci bakra so se sicer med seboj sporazumeli, vendar še sedaj meštarji na račun potrošnikov, takšnih kot je naše podjetje. Terjajo podpis nekakšnega sporazuma o spremembi cen, ki onemogoča nam in ostalim kupcem ekvivalentno večje cene naših izdelkov. NO domneva, da bodo cene bakrenih izdelkov višje za 17 do 20%.

Celotne količine zlata še vedno nismo prevzeli od Narodne banke. Če ga ne bomo

kupili do začetka decembra, nam bo Narodna banka brez opozorila znižala kontingent za naslednje leto in sicer za količino letošnjega neprevzete zlata.

Po specifikacijah za zadnje trimesečje sta obe tovarni ELKA in FKS potrdili sprejem naročil, vendar nam FK Svetozarevo dolguje še dokajšnje količine lakirane žice za II. in III. trimesečje. Tovarna zaostanka ne bo mogla nadoknaditi. Pomanjkanje pa ne bo vplivalo na preskrbo naših tovarn, ker imamo rezervni material pri naših servisnih podjetjih.

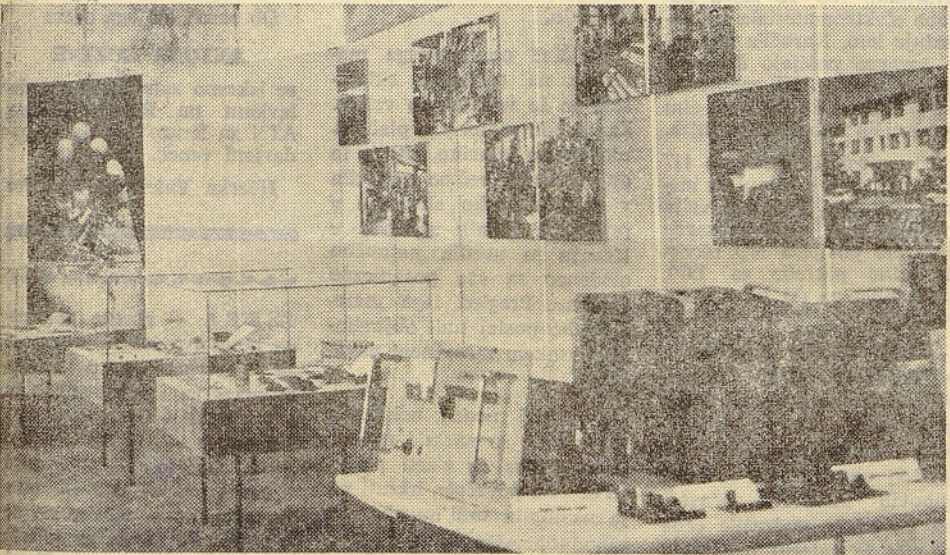
Cene lakiranih žic se za zdaj še niso povečale, čeprav je cena bakru poskočila na 14.20 din za kg. Z novim letom pa moramo zanesljivo računati s tem.

(Dalje na 8. strani)

Devetmesečna proizvodnja ZP

v 000 N. din

	Plan	Izpolnitev	%
ELEKTROMECHANIKA	204.051	208.717	102,3
ELEMENTI	99.432	76.708	97,3
AVTOMATIKA	49.722	58.259	117,2
SPREJEMNIKI	32.892	28.899	87,8
APARATI	53.004	53.052	100,0
AVTOIZDELKI	101.471	110.513	108,9
ELEKTROMOTORJI	22.777	29.232	128,3
NAPRAVE	29.344	20.965	71,4
ELEKTRONIKA	16.935	13.675	80,7
KONDENZATORJI	30.214	34.723	114,9
INSTRUMENTI	17.044	21.163	124,2
POLPREVODNIKI	22.082	19.941	90,3
USMERNIKI	7.783	8.408	108,0
RIZ	195.375	159.619	81,7
ORODJARNA	3.623	2.461	67,9
MIKRON	11.922	10.183	85,4
SKUPAJ TOVARNE	897.671	876.518	97,6
ZZA	34.800	46.204	132,8
PSO	12.244	12.464	101,8
BAZ	1.800	1.815	100,8
SKUPAJ PODJETJE	946.515	937.001	99,0

Lično pripravljena razstava izdelkov tovarne elementov za elektroniko v Šentjerneju

Odgovornost za kakovost in zanesljivost v sodobnem industrijskem poslovanju

(Nadaljevanje iz 37. štev.)

NALOGA NABAVE

- Osnova za delo nabave so že omenjeni predpisi za materiale in nabavljene dele, v okviru katerih mora:
- izbrati dobavitelje, za katere je služba kakovosti ugotovila, da so sposobni trajno dobavljati materiale in polizdelke v predpisani kvaliteti,
- v pogodbah za dobavo vnesti podrobne specifikacije o kakovosti in prevzemu,
- ocenjevati sposobnosti dobaviteljev in kooperantov v sodelovanju s tehničnimi službami,
- zagotoviti preskuse »prvih

— vzorcev« za nove nabave, — zagotoviti dobavo robe v takem času, da bi bilo mogoče kontrolirati kakovost in odločiti o prevzemu ali zavrnitvi brez pritiska nujnosti proizvodnje, — spremlja stroške za neustrezno kakovost pri dobaviteljih.

Pri dogovarjanju z dobavitelji in sklepanju pogodb z njimi mora nabavna služba obvezno zahtevati — zlasti pri dobaviteljih velikih količin — vsaj enkrat letno poročilo o tipskem preskusu in podatke od končne kontrole proizvajalca (kartice statistične kontrole, podatke o tem, kateri parametri se pri kom-

— čni kontroli kontrolirajo ipd.). Pri manj znanih dobaviteljih mora nabavna služba zahtevati tudi podatke o organizaciji kontrole, komu je ta podrejena, kako je zagotovljena enakomernost kvalitete itd. Vse to so osnove za zagotovitev kvalitete izdelkov, ki so lahko bistvene, vendar jih pri pogodbah z dobavitelji navadno prezremo.

Tehnična osnova za omenjene zahteve so predpisi, omenjeni v točki 4.2, v katerih morajo biti vsi potrebni tehnični podatki z risbami in dopustnimi tolerancami, način kontrole z morebitnimi postopki, način vzorčenja itd.

NALOGA PROIZVODNJE

- Naloga proizvodnje, tj. izdelave delov do dokončne montaže oziroma zanjo odgovorne osebe je v tem, da izdelava izdelka v predpisani kvaliteti in ceni. Z gledišča zagotavljanja kakovosti je njena naloga zlasti v naslednjem:
- da uporablja opremo, s katero je mogoče zagotoviti predpisane tolerance,
- da na delovnih mestih uporablja kontrolno in preskusno opremo, ki omogoča doseg potrebne točnosti izdelave,
- da zagotavlja predpisane pogoje delovnega mesta, skladiščenja in transporta izdelka,
- da zagotavlja ustrezno izobraževanje delavcev z gledišča kakovosti; vsak delavec bi naj po možnosti vedel, v kakšni meri vpliva njegovo

delo na kakovost dokončnega izdelka in se zavedal svoje odgovornosti,

- da razume prednosti, ki jih ima za kakovost pripravljena delovnega mesta in pravilno uvajanje delovnega procesa,
- da v vseh skalidšjih dosledno izvaja pravilo »prvi v njega — prvi iz njega« in tako preprečuje, da bi starejši izdelki ležali v skladiščih (važno npr. za elektrolitne kondenzatorje) in
- da upošteva podatke kontrolorjev kot pomoč za proizvodnjo in izboljšanje procesa.

Vodja proizvodnje se mora zavedati in mora to prenašati tudi na vse zaposlene osebe, da se »kakovost vgrajuje«, služba za kakovost pa je le nekaj skrbnik za realizacijo tega principa. Zato je treba gledati v kontrolorjih sode-

Za razvedrilo

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13						14					
15					16	17	18				
19				20		21		22			
23			24				25			26	
27		28			29			30	31		
		32			33		34				
35	36					37	38			39	40
41				42		43				44	
45		46	47		48				49		
50				51		52			53		
54					55		56	57			
58							59				

Vodoravno:

1. začetnik slovenske književnosti, 7. srčno obolenje, 13. vojaško poročilo, 14. vezem, tkm, 15. rimski bog ljubezni, 16. medmet, 18. kraj na Gorenjskem, kjer je Iskrina tovarna »Instrumenti«, 19. mlečni izdelek, 20. ostudnost, odvrtnost, 22. mesto v Dalmaciji, južno od Splita, 23. medmet, 24. mestece v dolini Čikole, severno od Splita, 26. nikalnica, 27. izdelek Iskrine tovarne v Sežani, 29. lih, 32. obvodno drevo, 34. bivši svetovni šahovski prvak (Mihail), 35. pismeno priznanje, 38. avstralski medvedek, 41. kvartaški izraz, 42. orodje za obdelavo zemlje, 44. nemški predlog (na), 45. daljša pesnitev, 48. italijanska denarna enota, 49. slovensko narodno gledališče, 50. generalni direktor ISKRE, 52. avtomobilska oznaka Skopja, 53. prebivati, obstojati, 54. svetišče grške boginje modrosti Atene, 56. hud vihar, 58. muza gledališke umetnosti,

59. kraj na Primorskem, kjer je ena izmed tovarn Iskre.

Navpično:

1. del obeležavajočega metka, 2. kitajska trava, ki se rabi kot tekstilna surovina, 3. glavni izdelek Iskrinega obrata v Šentjernej, 4. rudarsko mesto v Srbiji, 5. površinska mera, 6. z rudami bogata gora v Srbiji, 7. avtomobilska oznaka za Koper, 8. kratica za okrajni ljudski odbor, 9. daljše časovno obdobje, 10. najmanjši delec elementov, 11. visoke skale, 12. neresen, 17. špansko moško ime, 20. dolina, kotlina, 21. starejši slovenski pisatelj (Miklova Zala), 24. ime igralca Douglasa, 25. lunino število, 28. glavni števnik, 30. rastlina iz družine lilij, ki raste v Indiji in Afriki, 31. železov oksid, 33. koralni otok, 35. visok cerkveni dostojanstvenik, 36. krasota, 37. sveti bik pri starih Egipčanih, 39. kemični element (znak La), 40. bolezen grla,

43. trigonometrijski pojem, 46. del zgradbe, vogal, 47. zimsko prevozno sredstvo, 49. izločen apnenec, 51. koroški narodni ples, 53. organizacija v sestavi ISKRE, 55. ljudska pritrilnica, 57. kemijski znak za renij.

RESITEV KRIZANKE IZ 35. ŠTEVILKE

Vodoravno:

1. Iskra, 6. Tivat, 11. analiza, 13. milica, 14. odraz, 15. Lea, 17. oven, 18. Rems, 19. vlaga, 21. ete, 22. tke, 23. kresilo, 25. oc, 26. as, 27. grant, 28. aman, 30. poet, 31. udor, 32. wist, 33. petit, 35. ga, 37. aa, 38. telefon, 40. Rim, 41. trn, 43. neper, 44. koza, 45. Itas, 47. vek, 48. boter, 49. lososi, 51. Tjepolo, 53. anali, 54. Istra.

Nabavna dejavnost v septembru

(Nadaljevanje s 7. strani)

Glede zaostanka ima NO zadnje dni težave s tovarno ELMOS iz Svetožareva, ki neredno dobavlja telefonske in ostale priključne vrvice.

In še en apel vsem našim tovarnam! NO že zbira potrebe elektromateriala za naslednje leto. Naročila naj naše tovarne pošljejo čimprej, da bo mogla NO zagotoviti vse potrebne količine po čim ugodnejših nabavnih pogojih.

Pri preostalih panogah 117 in 120 ni bilo v minulem mesecu zastojev. Tudi tod velja prošnja naj naše tovarne čimprej pošljejo NO okvirne letne potrebe za 1970, najkasneje pa do 10. novembra.

NO je sklenila pogodbo z dobaviteljem TUP Dubrovnik o dobavi grafitnih ščetk za naslednje leto. Že ob podpisu pogodbe pa nas je dobavitelj opozoril, da so cene njihovih izdelkov začasne, ker so se že podražile cene surovin iz katerih izdelujejo ščetke.

V minulem mesecu je bil uvoz polizdelkov in surovin dokajšen. Skupno smo uvozili za 1.355.801 dolarjev materiala. Kumulativno je uvoz ob koncu septembra 11% nad planom, oz. uvozili smo za 8% več kot lani v istem obdobju.

Količine neprevzetega materiala na carinskih skladiščih so še vedno zelo velike. Za 84 ton materiala plačujemo visoko ležarino. NO je te dni prenesla večino materiala v našo carinsko shrambo v prostorih javnih skladišč v Kranju in uvedla natančno evidenco za vse posamezne tovarne. Pregled tega materiala bo poslej tudi objavljala v vsakem mesečnem poročilu.

Tudi pri uvozu nekaterih materialov so nastale težave. Cene srebra in zlasti niklja so se zelo povečale, hkrati pa je nastopila tudi revaloracija zahodnonemške marke. Ker se le-ta še ni ustalila, so še

vedno možne podražitve tega materiala, ki ga precej tudi mi uvažamo.

Marjan Kralj

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta

ANTONA KOZINE

se iskreno zahvaljujem sodelavkam na Relejih obrata ATN za izraze sožalja in podporarjenj venec.

Hčerka Valentina Rakovec

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra, industrije za elektromehaniko, telekomunikacije, elektroniko in avtomatiko — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Pavel Gantar — Odgovorni urednik: Janez Silc — izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Tisk in klišej: »CP Gorenjski tisk« Kranj

lávce in pomočnike za dosego kakovostne proizvodnje, ne pa kot oviro za izpolnitev količinskega plana, kot se to včasih dogaja.

NALOGA PRODAJNE IN SERVISNE SLUŽBE

Prodajna služba zagotavlja neposreden stik tovarne in tržišča. Njene naloge z gledišča kakovosti so:

— sodeluje ali organizira tržne analize ter definira zahteve tržišča;

— ocenjuje, ali tehnični podatki izdelka ustrezajo zahtevam tržišča in ali projektna kakovost izpolnjuje zahteve; — ugotavlja, ali je doseženo med ceno in kakovostjo soglasje, kakršno ustreza zahtevam tržišča; čeprav je kupcem navadno osnovni pogoj cena, sta prav tako važni tudi zanesljivost in vzdrževalnost; znana je ugotovitev, da

kupec pogosto pozabi na ceno, premajhna zanesljivost ali slabo urejena servisna služba pa ga stalno spominjata na slabega in mekvalitetnega proizvajalca;

— z analizami ugotavlja, v kolikšnem času posamezniki izdelki zastarevajo, da se temu prilagodita življenjska doba in zanesljivost;

— zasleduje v stiku s kupci ali preko servisne službe obnašanje izdelkov v obratovanju in zbira podatke tako o defektih kakor tudi podatke o ustreznosti izdelka svojemu namenu, o morebitnih pomanjkljivostih pri montaži, vzdrževanju in popravilih ter podatke posreduje službi za kvaliteto in razvoju;

— ocenjuje realnost reklamacij; pretiravanja reklamacij je prav tako škodljivo kot skrivanje pomanjkljivosti, za-

radi česar reklamacij sploh ni.

— sistematično spremlja reakcijo tržišča in kvaliteto konkurenčnih izdelkov domačin in tujih proizvajalcev ter v primeru prodora konkurence ugotavlja in analizira vzroke.

Ker ima pri tem veliko vlogo servisna služba, mora imeti ustrezne strokovne kadre, mora pa biti tudi njena organizacija razpredena tako, da so storitve hitre in kakovostne.

VLOGA TIPSKEH PRESKUSOV

Po splošno priznani definiciji je tipski preskus tisti preskus, s katerim ugotovimo, ali izdelek ustreza deklariranim tehničnim podatkom ter veljavnim standardom in predpisom oziroma ali je proizvajalec sposoben izdelovati

izdelek, ki ustreza omenjenim pogojem. Pri tipskem preskusu preskusimo izdelek glede na vse njegove karakteristike, vključno na vplive okolja, deklarirano življenjsko dobo, površinsko in biokorozijsko odpornost itd., medtem ko pri tekoči ali končni kontroli pregledujemo samo najbolj karakteristične in najvažnejše parametre in lastnosti. Zato se rezultati tipskih preskusov in podatki končne kontrole dopolnjujejo in moremo dobiti šele iz obojih dovolj objektivno sliko o kvaliteti izdelka. Zato smo že poudarili, da bi morala nabavna služba zahtevati od vseh novih dobaviteljev, preden se zanje odloči, poročila o tipskih preskusih (ki sme biti staro največ eno leto), kakor imajo pravico zahtevati rezultate tipskih preskusov tudi kupci. Ker pa se

lahko kvaliteta izdelkov časovno spreminja, je nujno, da se tipski preskusi periodično ponavljajo in je treba od stalnih dobaviteljev vsaj enkrat letno zahtevati nova poročila oziroma teste. S tem si olajšamo kontrolne postopke in pocenimo vhodno kontrolo, pri novih dobaviteljih pa zagotovimo bolj strokovno izbiro.

Če se ozremo na proces nastajanja novega izdelka in vse njegove razvojne faze, je načelno potreben tipski preskus najmanj trikrat, in sicer kot

— tipski preskus prototipa, — tipski preskus vzorca iz poskusne serije in

— tipski preskus vzorca iz prve serije redne proizvodnje, kateremu slede periodični tipski preskusi redne proizvodnje.

(Dalje prihodnjic)